

Titel:

Besluit bescherming slachtoffergegevens in het strafproces

1. Wie zijn belanghebbenden en waarom?

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Deze ontwerp-AMvB is belangrijk voor slachtoffers van strafbare feiten; hun privacy wordt beter beschermd doordat hun gegevens worden weggelaten uit de processtukken. Daarnaast raakt de ontwerp-AMvB de organisaties die werkzaam zijn in de strafrechtpraktijk. Het weglaten van slachtoffergegevens uit het strafdossier raakt de gehele strafrechtketen, maar vergt met name aanpassing van de kernprocessen van het OM en de politie. Er dient ook oog te zijn voor doorwerking in de processen van andere partijen, zoals de Rechtspraak en het CJIB. Daarnaast is Slachtofferhulp Nederland betrokken.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Het OM, de politie, de Rechtspraak en Slachtofferhulp Nederland.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Rechtspraak, Openbaar Ministerie, Politie en Slachtofferhulp Nederland zijn zeer nauw betrokken bij de uitwerking van de ontwerp-AMvB en het bepalen van de impact ervan. Er is een governance opgezet in de vorm van een werkgroep, een stuurgroep en een bestuurlijk overleg.

2. Wat is het probleem?

a) Wat is het probleem?

In 2015 heeft het WODC twee onderzoeken gepubliceerd over de privacy van slachtoffers binnen de strafrechtketen. Een belangrijke conclusie van het WODC luidt dat slachtoffers een zeer onaangename inbreuk op hun privacy ondervinden als verdachten via het procesdossier inzage hebben in hun persoonlijke gegevens.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Deze inbreuk op de privacy van slachtoffers is volgens het onderzoek voornamelijk het gevolg van de wijze van gegevensverwerking in de strafrechtketen. Een andere belangrijke conclusie luidt dat veel persoonlijke gegevens van slachtoffers die nu in het procesdossier terechtkomen (zoals telefoonnummer, adres en woonplaats) niet nodig zijn voor de verdachte om zich goed te kunnen verdedigen en evenmin strafvorderlijk relevant zijn.

c) Wat is de omvang van het probleem?

De bescherming van privacy van slachtoffers in het strafproces is een breed gevoelde politieke wens. Bij amendement is een wettelijke grondslag in het Wetboek van Strafvordering opgenomen voor het onvermeld laten van bepaalde persoonsgegevens in processtukken. Op grond daarvan is nadere uitwerking nodig in een AMvB, waarin moet worden bepaald welke gegevens in welke gevallen niet vermeld worden.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Op dit moment bestaat er geen specifieke regelgeving ter bescherming van de privacy van slachtoffers in processtukken.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zoals uit wetenschappelijk onderzoek blijkt is het van groot belang dat de privacy van slachtoffers tegenover de verdachte of veroordeelde wordt beschermd. Ook door de betrokken organisaties in

de strafrechtketen is hier de afgelopen jaren al op ingezet. Interventie vanuit Slachtofferbeleid is daarnaast te rechtvaardigen op basis van het volgende beleidsdoel van Slachtofferbeleid (zie ook de Meerjarenagenda Slachtofferbeleid 2022-2025, die in 2022 naar de Kamer is gestuurd): het verbeteren van de bescherming van slachtoffers. Een regeling op centraal niveau is tevens nodig omdat het gaat om processtukken in strafzaken die vanwege het uitgangspunt van interne openbaarheid moeten worden gedeeld met andere procespartijen. Bovendien moet voor de betrokken ketenorganisaties duidelijk zijn welke taken en verplichtingen zij in dit verband hebben om gegevens achterwege te laten of deze (alsnog) te verwijderen of juist te vermelden.

3. Wat is het beoogde doel?

a) Wat zijn de beleidsdoelen?

1) het versterken van de rechtspositie van slachtoffers;
2) het beschermen van de privacy van slachtoffers, door ICT-systemen en werkprocessen zodanig in te richten dat persoonsgegevens van slachtoffers niet langer in het strafdossier worden vermeld;
3) het waarborgen van een behoorlijke berechting, door deze gegevens wél te vermelden indien deze relevant zijn voor een door de rechter te nemen beslissing.

b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\) en brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

N.v.t.

4. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Het beter beschermen van de privacy van slachtoffers in strafzaken kan in beginsel op twee manieren worden gerealiseerd: a) het achteraf (door de politie en/of het OM) controleren van alle processtukken en vervolgens verwijderen van (persoonlijke) gegevens van slachtoffers die niet noodzakelijk zijn voor de strafvordering; b) het bij de bron weglaten van de betreffende gegevens door degene die het processtuk opstelt. De tweede optie is het meest kansrijk, omdat dit de meest efficiënte, uitvoerbare en haalbare manier is om het doel te realiseren.

5. Wat zijn de gevolgen van de opties?

a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Uitvoering geven aan de ontwerp-AMvB heeft organisatorische en personele consequenties voor betrokken organisaties. Zo moeten zij hun interne werkprocessen aanpassen en aanpassingen aanbrengen in hun ICT-systemen. Ook zullen zij naar verwachting extra mensen moeten aannemen om de extra werklust op te brengen. Gelet hierop heeft de uitvoering van de ontwerp-AMvB ook financiële consequenties.

b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

De impact van de uitvoering van de ontwerp-AMvB is door de betrokken ketenorganisaties in kaart gebracht door middel van een uitvoeringstoets. Uit de opgeleverde uitvoeringstoetsen blijkt dat deze organisaties de uitwerking in dit besluit praktisch uitvoerbaar achten. Er wordt met name impact verwacht ten aanzien van ICT-aanpassingen, opleiding en interne communicatie. Een ander belangrijk aandachtspunt dat door verschillende organisaties is benoemd, is de alertheid en bewustwording van de eigen medewerkers op het gebruik van persoonsgegevens van slachtoffers. Implementatie vraagt verder om (nadere) samenwerkingsafspraken om de uitwisseling van gegevens indien deze alsnog relevant blijken te zijn voor de rechter, goed te laten verlopen. De politie heeft nog geen definitieve uitvoeringstoets kunnen aanleveren, maar heeft in een eerdere voorlopige uitvoeringsanalyse het onvermeld laten van slachtoffergegevens uitvoerbaar geacht.

6. Wat is de voorkeursoptie?

a) Wat is het voorstel?

De ontwerp-AMvB regelt welke gegevens van slachtoffers onvermeld moeten blijven in de processtukken en in welke gevallen dit geldt.

- b) Hoe houdt het voorstel rekening met:
- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);

Het gezamenlijk met de ketenorganisaties uitwerken van het amendement, heeft geleid tot werkbare en behapbare kaders om tot uitvoering te kunnen komen van het beoogde doel van dit amendement. Ten aanzien van de normstelling dat persoonsgegevens onvermeld blijven indien deze onnodig worden geacht, wordt voorzien door middel van IV en ICT-aanpassing. Met dit instrument wordt het doel om de privacy van slachtoffers in het strafproces te waarborgen, op een effectieve manier door de betrokken ketenorganisaties uitgevoerd. Er wordt tevens recht gedaan aan de bedoeling van de wetgever, nu de privacybescherming van slachtoffers daarmee substantieel wordt verbeterd. Op deze wijze kan niet alleen worden voorzien in een uitvoerbare maar ook in een financieel haalbare regeling. De door partijen opgeleverde uitvoeringstoetsen bevestigen dit. Er kan geen 100% zekerheid worden gegeven dat slachtoffergegevens nooit meer zonder noodzaak voorkomen in het strafdossier. Dat is ook niet wat het amendement beoogt.

- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));

Met het oog op de uitvoerbaarheid is het uitgangspunt van de ontwerp-AMvB dat de gegevens bij de bron worden weggelaten en niet achter hoeven te worden verwijderd. Uit de impactanalyses blijkt dat de betrokken organisaties de ontwerp-AMvB uitvoerbaar achten. Van extra regeldruk voor burgers en bedrijven is geen sprake. Op het doenvermogen van slachtoffers zal met de uitvoering van het bij amendement aangenomen artikel geen beroep worden gedaan. Het amendement richt zich niet op de zelfredzame burger, maar betreft een norm/plicht voor de betreffende organisaties in het strafproces.

- brede maatschappelijke impact?

N.v.t.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Gegevens die zijn weggelaten uit de processtukken moeten daaraan alsnog worden toegevoegd indien (op een later moment) blijkt dat zij toch relevant zijn voor enige door de rechter te nemen beslissing. Het is niet met zekerheid te voorspellen in hoeveel zaken dit zich zal voordoen. Vooral is de verwachting dat het OM de betreffende gegevens zonder vertraging van de strafzaak alsnog kan aanleveren.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

In de voorbereiding naar de implementatie van het besluit wordt met de betrokken partijen nog uitgebreider gesproken over de concrete inrichting van monitoring en evaluatie. Deze elementen zullen in de implementatieplannen terugkomen. Er zal in ieder geval aandacht zijn voor het uitvoeren van een nulmeting, waarbij mogelijk gebruik gemaakt kan worden van de Slachtoffermonitor. Middels een (tussen)evaluatie zal ingezet worden op monitoring en het meten en registreren van output. Doel is om daarmee ook iets over de outcome, oftewel het effect op de privacy van slachtoffers van het ingezette beleid, te kunnen zeggen. De informatie die uit deze periode wordt vergaard kan dienen als input voor verdere acties en besluitvorming over eventuele vervolgstappen.